

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen

Ändrad intäktsränta i skattekontot

Mars 2016

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås att intäktsräntan på skattekontot sänks till som lägst 0. Åtgärden föreslås mot bakgrund av indikationer på att skattekontot i ökad utsträckning används för kapitalplaceringar. Skattekontot är emellertid inte avsett för sparande och bör inte vara ränteledande. Förslaget förväntas minska såväl statens ränteutgifter som kostnaderna för att tillgodose statens upplåningsbehov.

De nya bestämmelserna avses träda i kraft den 1 januari 2017.

Innehåll

2	Förslag till lag om ändring i skatte-förfarandelagen (2011:1244).....	4
3	Bakgrund.....	5
	Räntegapet 5	
	Statens lånebehov	5
4	Gällande rätt.....	6
5	Överväganden och förslag.....	7
6	Konsekvenser	8
6.1	Offentligfinansiella konsekvenser	8
6.2	Konsekvenser för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna	8
6.3	Konsekvenser för företag och enskilda.....	9
6.4	Övriga konsekvenser	9
7	Författningskommentar	9
	Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	9

2 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 65 kap. 4 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

65 kap.

4 §

Kostnadsränta beräknas, om inte annat föreskrivs, efter en räntesats som motsvarar basräntan.

På debiterad preliminär skatt som ska betalas den 12 i andra månaden efter beskattningsåret eller senare beräknas inte kostnadsränta från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret till och med den 3 i femte månaden efter beskattningsåret på belopp till och med 30 000 kronor. Detsamma gäller slutlig skatt som ska betalas.

Intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar 45 procent av basräntan.

Intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar 45 procent av basräntan. Om basräntan har beräknats enligt 3 § sista meningen, ska intäktsräntan i stället vara 0.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017. Äldre bestämmelser tillämpas på ränta som hänför sig till tid före ikraftträdandet.

3 Bakgrund

Skatteverket har under senare tid sett flera tecken på att skattekontot har börjat användas som sparkonto, dvs. att inbetalningar gjorts på kontot i syfte att erhålla ränta på insatta medel istället för att täcka debiteringar av skatter och avgifter.

Det innebär att skattekontot används på ett sätt det inte är avsett för. Vidare får Riksgäldskontoret svårt att beräkna det framtida lånebehovet. På grund av det låga ränteläget i samhällsekonomin för närvarande, så tillgodoses den svenska statens upplåningsbehov till en högre kostnad än vad som vore möjligt vid alternativ upplåning.

Räntegapet

Intäktsräntan på skattekontot utgör 45 procent av basräntan. Basräntan beräknas med utgångspunkt i räntan på sexmånaders statsskuldväxlar och fastställs av Skatteverket. Den kan dock inte understiga golvvärdet 1,25 procent. Det innebär med nuvarande regler att intäktsräntan på skattekontot aldrig kan understiga 0,5625 procent. Denna räntenivå har gällt under de senaste tre åren, sedan 1 januari 2013. Räntan är skattefri och motsvarar därför en skattepliktig ränta på 0,72 procent för aktiebolag eller 0,80 procent för fysiska personer.

Det innebär att skattekontots intäktsränta har varit klart högre än bankräntorna under 2014 och, mer påtagligt, under 2015. Det har skapat incitament för både juridiska och fysiska personer att använda skattekontot på ett icke avsett sätt.

Skatteverket uppskattar i promemorian Skattekontot och intäktsräntan (dnr Fi2016/00685/S3) att det i januari 2016 fanns ca 12 miljarder kronor mer på skattekonton för juridiska personer än vad som går att förklara med skatter och avgifter för dessa. För fysiska personer rör det sig om ca 10 miljarder kronor mer än vad som går att förklara. Således fanns det sammanlagt ca 22 miljarder kronor mer på skattekonton än vad som är nödvändigt för att betala skatter och avgifter. Enligt Skatteverkets analys tyder mycket på att dessa ca 22 miljarder är insatta på skattekontot för att generera skattefri intäktsränta, vilken på dessa belopp är ca 124 miljoner kronor på årsbasis.

Statens lånebehov

Medlen som sätts in på skattekontona går in till Riksgäldskontorets konton. Då inflödet av skattemedel ökar förändrar Riksgäldskontoret sin beräkning av upplåningsbehovet. De ökningarna som skett på skattekontona uppfattas av Riksgäldskontoret som temporära, vilket leder till att strategin för kortidsupplåning förändras. Upplåning av medel i det korta tidsperspektivet sker via försäljning av statsskuldväxlar. I det rådande ränteläget kan Riksgäldskontoret sälja statsskuldsväxlarna till en negativ ränta på under 0,5 procent. Således är köparna av dessa statsskuldsväxlar beredda att betala för att få låna ut pengar. Genom det ökade inflödet av medel på skattekontona drar Riksgäldskontoret ned på

försäljningen av statsskuldsväxlar i motsvarande mån. Därmed går staten miste om ränteintäkterna från försäljningen av statsskuldsväxlarna.

Det ökade inflödet av medel på skattekontot innebär alltså en utebliven intäkt för staten. Den kan uppskattas till ca 125 miljoner kronor.

4 Gällande rätt

De nu gällande principerna för ränteberäkning på skattekontot infördes i samband med att skattebetalningslagen (1997:483) infördes. Då bestämdes att den skattskyldige skulle betala kostnadsränta eller tillgodoföras intäktsränta beräknad med utgångspunkt i en basränta. Basräntan skulle i sin tur beräknas med utgångspunkt i den räntesats som gäller för sexmånaders statsskuldsväxlar.

Bestämmelserna om ränta återfinns numera i 65 kapitlet skatteförfarandelagen (2011:1244). Räntan beräknas med utgångspunkt från en räntesats (basränta) som motsvarar 125 procent av räntesatsen för sexmånaders statsskuldsväxlar. Basräntan får dock lägst vara 1,25 procent. Den fastställda basräntan ska gälla från och med närmast kommande kalendermånad (3 §). Intäktsräntan beräknas till 45 procent av basräntan (4 § tredje stycket).

I 14 kap. 10 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261) anges att det är Skatteverket som fastställer basräntan. Där anges också metoden för att räkna fram underlaget för basräntan. Säljräntan på sexmånaders statsskuldsväxlar avläses varje bankdag. Räntenoteringarna från och med den 16 i en månad till och med den 15 i månaden därpå sammanvägs till en genomsnittsränta. Om det uppkommer decimaler vid beräkningen av genomsnittsräntan ska räntan avrundas till närmast hela procenttal. Om genomsnittsräntan ligger mitt emellan två hela procenttal ska den avrundas nedåt.

Genomsnittsräntan kan alltså endast beräknas till hela procenttal. Basräntan beräknas sedan enligt huvudregeln i 3 § till 125 procent av denna. Det innebär att alternativregeln för basräntans beräkning enligt 3 § sista meningen endast blir tillämplig om genomsnittsräntan är 0 eller negativ.

Det finns bestämmelser om ränta i annan lagstiftning som hänvisar till bestämmelsen om intäktsränta i 65 kap. 4 § tredje stycket. I några fall rör det sig om skatter eller avgifter som inte omfattas av skattekontosystemet. Av 5 kap. 21 § tullagen (2000:1281) framgår att intäktsränta tillgodoförs på tull, annan skatt, särskild avgift eller ränta som återbetalas, och att räntesatsen ska vara den som anges i 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen. Enligt 8 § femte stycket lagen (2014:1470) om beskattning av privatinförsel av cigaretter ska intäktsränta utgå om skatt ska tillgodoräknas på grund av ett omprövningsbeslut eller ett beslut av domstol. Enligt 8 § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ska intäktsränta betalas om skatt eller transporttillägg som beslutats med stöd av lagen ska återbetalas. I båda fallen ska räntan beräknas efter den räntesats som anges i 65 kap. 4 §

tredje stycket skatteförfarandelagen. Vidare finns i exempelvis 8 kap. 11 § årsredovisningslagen (1995:1554), 12 kap. 13 § ellagen (1997:857) och 12 § naturgaslagen (2005:403) bestämmelser som innebär att ränta ska betalas på en betald förseningsavgift som ett företag har rätt att få tillbaka på grund av en domstols beslut. I fråga om räntans storlek tillämpas 65 kap. 4 § tredje stycket skatteförfarandelagen. Dessutom är vissa av bestämmelserna om ränta i 65 kap. skatteförfarandelagen, bl.a. de som finns i 4 §, tillämpliga beträffande miljöavgift enligt lag (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion, se 19 § den lagen.

Även 17 § lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund som finns en bestämmelse om intäktsränta, men den knyter an till basräntebestämmelsen i 65 kap. 3 §: Kostnadsränta och intäktsränta beräknas efter en räntesats som motsvarar basräntan enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Dessutom finns det i ett antal andra lagar, bl.a. inom socialförsäkringsområdet, bestämmelser som knyter an till basräntan.

5 Överväganden och förslag

Promemorians förslag: Om basräntan har beräknats enligt 3 § sista meningen skatteförfarandelagen, ska intäktsräntan vara 0.

Som framgår av avsnitt 3 ger skattekontona en hög avkastning jämfört alternativa sparandeformer. Det finns indikationer på att detta fått till följd att skattkonton i en ökande omfattning används för kapitalplacering. Det har aldrig varit avsikten med skattekontot. Dessutom ökar kostnaden för att tillgodose statens upplåningsbehov i motsvarande mån som kontobehållningen ökar. Mot denna bakgrund bör intäktsräntan sänkas så att den inte längre är ränteledande.

Detta bör ske genom en lagändring som innebär att det generella golvet på 1,25 procent för basräntan inte ska tillämpas vid beräkningen av intäktsräntan. I stället bör ett särskilt golv för intäktsräntan införas. Frågan är vad som är en lämplig nivå för detta golv. Det bör å ena sidan säkerställa att intäktsräntan inte är ränteledande. Å andra sidan bör det också säkerställa att skattebetalare som betalar in medel på skattekontot för att täcka kommande skattekrav inte belastas med en ytterligare kostnad i form av negativ intäktsränta. Det kan till exempel vara frågan om en person som har avyttrat sin bostad med vinst och redan i samband med att betalningen erhålls vill sätta in pengar på sitt skattekonto för att täcka skatten. En person i denna situation bör inte drabbas av ytterligare belopp att betala vid slutskatteberäkningen på grund av att inbetalningen har minskat i värde genom en negativ intäktsränta på skattekontot. Därför föreslås att golvet för intäktsräntan ska vara 0. Detta uppnås genom att det i lagtexten anges att när räntegolvet enligt sista meningen i 3 § skatteförfarandelagen är tillämpligt för basräntan, ska intäktsräntan i stället vara 0.

Intäktsräntan kommer alltså att bli 0 vid nuvarande ränteläge, men kommer att följa med det allmänna ränteläget upp när det stiger. Den kommer dock att ligga lägre än räntan i traditionella sparformer. Med en sådan ändring minskar skattekontots attraktivitet som kapitalplacering.

Skatteförfarandelagens intäktsränta har, som framgår av avsnitt 4, även betydelse för intäktsränta vid återbetalning enligt några andra lagar. Det har alltså bedömts att intäktsräntan enligt skatteförfarandelagen utgör en rimlig kompensation vid återbetalning enligt dessa lagar. Det finns ingen anledning att göra någon annan bedömning i det här sammanhanget.

Lagtext

Förslaget föranleder en ändring i 65 kap. 4 § skatteförfarandelagen.

6 Konsekvenser

6.1 Offentligfinansiella konsekvenser

Den föreslagna förändringen beräknas ge en positiv effekt på det offentliga sparandet 2017.

Enligt Finansdepartementets prognoser förväntas det nuvarande ränteläget vara fram till 2018. Från och med 2018 antas ränteläget återgå till mer normal nivå. Då lagstiftningen träder i kraft 1 januari 2017 ger denna således en temporär förstärkning av det offentliga sparandet för 2017. Effekten förväntas dock försvinna i och med en återgång till mer normal räntenivå 2018. Den temporärt längre nivån på intäktsräntan under 2017 jämfört med om lagstiftningen lämnats oförändrad, uppskattas preliminärt förstärka det offentliga sparandet år 2017 med ca 730 miljoner kronor. Den varaktiga effekten beräknas preliminärt till ca 4 miljoner kronor.

Förslaget har även effekt på intäktsräntor utanför skattekontot i den mån de är kopplade till skatteförfarandelagens bestämmelser om intäktsränta. Bedömningen är dock att denna effekt är statsfinansiellt försumbar.

Om skattekontots attraktivitet som kapitalplacering minskar från och med 2017 kan den statliga upplåningen öka i motsvarande mån. Så länge de korta marknadsräntorna är negativa kan ränteintäkterna för staten komma att öka till följd av detta. Det är emellertid svårt att bedöma hur stor denna förändring kan antas bli.

6.2 Konsekvenser för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skatteverket kommer att behöva göra mindre justeringar i ränteberäkningsrutinerna och informera om de nya räntesatserna.

Förändringarna bedöms dock kunna göras inom ramen för befintliga anslag.

Förslaget bedöms inte få några effekter för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

6.3 Konsekvenser för företag och enskilda

Förslaget har sin grund i behovet av att motverka att skattekontot utnyttjas för sparande. Det innebär endast att golvet för intäktsrântan sänks till 0. Det är inte fråga om några ändrade förfaranden. Förslaget bedöms inte påverka företagens administrativa börda.

Förslaget torde dock innebära en kostnadsökning i och med att den skattefria avkastningen på skattekontobehållningen beräknas minska med sammanlagt 730 miljoner kronor avseende inbetalningar som avser förväntade skattedebiteringar. Av dessa kan 455 miljoner kronor antas avse juridiska personer och 275 miljoner kronor fysiska personer.

Förslaget påverkar även intäktsrântor utanför skattekontosystemet i den mån de är kopplade till skatteförfarandelagens bestämmelser om intäktsrânta. Sammantaget torde det dock endast röra sig om mindre belopp.

Detta är dock en konsekvens av att rätta till det icke avsedda förhållandet att skattekontot kommit att bli ränteledande.

6.4 Övriga konsekvenser

Förslaget kan inte förväntas ha någon effekt på de jämställdhetspolitiska målen och jämställdheten. Det torde inte heller ha någon effekt på sysselsättningen.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen
(2011:1244)

65 kap.

4 §

I *tredje stycket* införs en ny begränsning för beräkning av intäktsrântan. Intäktsrântan ska enligt styckets första mening beräknas till 45 procent av basrântan

Basrântans beräkning framgår av 3 §. Enligt huvudregeln ska basrântan fastställas på grundval av 125 procent räntesatsen på sexmånaders statskuldväxlar. Enligt 10 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261) ska basrântan räknas fram genom att säljrântan på sexmånaders statskuldväxlar avläses varje bankdag och räntenoteringarna från och med den 16 i en månad till och med den 15 i månaden efter vägs samman

till en genomsnittlig räntesats. Genomsnittsräntan rundas därefter av till närmast hela procenttal. Om genomsnittet hamnar mitt emellan två heltal, ska genomsnittsräntan rundas av nedåt.

I 3 § sista mening anges en begränsning som innebär att basräntan får beräknas till lägst 1,25 procent. Den begränsningen blir således aktuell först om genomsnittsräntan hamnar på 0 eller blir negativ.

Enligt den nya begränsningen i förevarande paragrafs *sista mening*, ska i dessa fall intäktsräntan inte beräknas med koppling till basräntan, utan vara 0. Genom att den nu föreslagna spärren har konstruerats som ett golv för intäktsräntan, kommer räntan att följa med det allmänna ränteläget upp när det höjs och genomsnittsräntan sexmånaders statsobligationer beräknas till 1 procent eller högre.

Se vidare avsnitt 5.